



# Pujada al puig Figuer

Parc natural de la Península de Llevant



Govern  
de les Illes Balears



Obra Social "la Caixa"

CATALÀ

# Pujada al puig Figuer

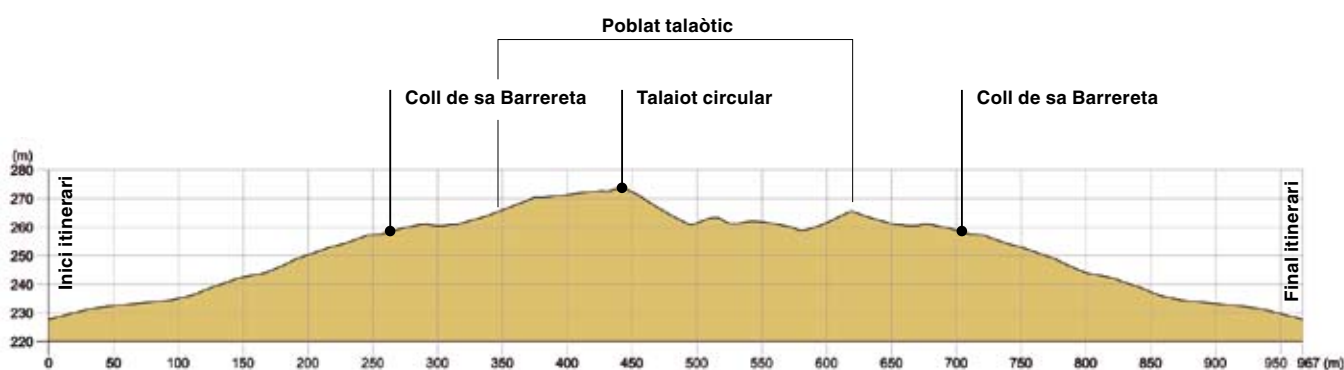
Parc natural de la Península de Llevant

L'itinerari d'ascens al puig Figuer és una breu caminada per la història que ens permet contemplar un dels primers assentaments humans de la zona: el jaciment talaiòtic que corona el puig. A mitjan camí, passarem pel coll de sa Barrereta, des d'on podem observar un segon jaciment i gaudir de les vistes a banda i banda del promontori.

**Dificultat:** baixa

**Distància per recórrer:** aproximadament 1 quilòmetre

**Durada:** 30 min



# 1. Les terres de Can Ros

Començam caminant uns 150 metres des de l'aparcament de s'Alqueria Vella en direcció a es Verger. Trobarem una barrera i, pocs metres després, el senyal d'inici de l'itinerari d'ascens al puig Figuer.

En aquest indret, les terres de Can Ros, hi destaca el cultiu de l'olivera, si bé en els terrenys més propers a les cases, tant a les de s'Alqueria Vella com a les de Can Ros, s'hi podia fer horta gràcies al sistema de rec propiciat tant per les canalitzacions d'aigua procedents de Son Morei com per la sínia que hem deixat a la nostra esquerra, construïda molt a prop del torrent i que fou restaurada fa uns anys pel departament de Patrimoni del Consell de Mallorca. La sínia és un element d'herència musulmana que s'utilitzava per treure aigua dels pous mitjançant la força d'una bèstia.



Les terres de Son Morei, s'Alqueria Vella i Can Ros, a l'ombra del puig Figuer  
(Foto: Álvaro Román)

## 2. El coll de sa Barrereta



**Portell des coll de sa Barrereta (Foto: Gerard Bravo)**

Des de l'olivar de Can Ros, hem de prendre el caminet que remunta la falda del puig Figuer. Les vistes que tenim a l'abast s'amplien a mesura que pujam. Al coll de sa Barrereta trobam un portell molt adient per fer el primer descans durant la nostra caminada, des d'aquí tenim ja una visió espectacular de l'altre vessant del promontori, el de la zona sud.

Les parets seques, com la que acaba en aquest coll, conformen un hàbitat idoni per a molts animals: els dragons i les serps de garriga les fan servir per prendre el sol i per alimentar-se dels invertebrats (insectes, caragols, aranyes) que s'hi resguarden. A més, petits mamífers com la rata cellarda, el ratolí i el mostel hi troben amagatall, i també l'aliment que els proporcionen tant les bestioles que habiten els buits entre les pedres com la vegetació de bardissa que s'associa a les parets.



**Aranya que habita el buit entre les pedres  
(Foto: Carles Pascual Aguiló)**



**Detall de la lletrera  
(Foto: Gerard Bravo)**

Si voltam a la dreta, passat el coll, seguim ascendint cap al cim del turó i ben aviat topam les primeres construccions corresponents al jaciment del puig Figuer, del qual parlarem més endavant.

A mesura que pujam el terreny és cada cop més rocós i la vegetació és menys densa. Podem veure que comença a destacar una espècie arbustiva que no era tan abundant a la zona més baixa, la lletrera (*Euphorbia dendroides*), que es tenyeix de vermell a finals de primavera i perd les fulles durant l'estiu.

### 3. El jaciment del puig Figuer

El jaciment del puig Figuer (catalogat com a bé d'interès cultural amb el núm. 05/002 al Catàleg de BIC del Consell de Mallorca) consisteix en un assentament construït al cim d'un turó, entre les terres de Son Morei i s'Alqueria Vella. Es tracta d'un talaiot circular, ubicat al punt més elevat, al qual s'adossen estructures quadrangulars i circulars secundàries que formen terrasses en disposició sud-est. No sembla que es tractàs d'un poblat habitat de manera continuada, sinó més aviat d'un assentament amb alguna altra funció dependent d'un poblat major, situat a la part baixa de la vall, on la vida era molt més senzilla.

La torre central o talaiot tenia una alçada aproximada de quatre metres i destacava per ser una excel·lent talaia des d'on es tenia un domini absolut de tota la contrada. En destaca la possible existència d'una rampa helicoïdal per accedir a la planta superior, la base de la qual és encara apreciable a les runes. L'accés a l'interior el possibilita una porta orientada al sud, en la mateixa direcció cap a la qual s'assenta el poblat talaiòtic del coll d'en Petro.

Tot el conjunt estava protegit per una murada construïda amb blocs de pedres ciclòpies col·locades verticalment, llevat de la cara septentrional, on la protecció és natural per mor de la topografia del terreny. Sembla que fou un assentament en ús durant el període talaiòtic (c. 850-550 aC) i posttalaiòtic (550-123 aC), i fins i tot podria haver estat emprat durant l'època de dominació romana (fins al segle I).

El jaciment que veim presenta com a element predominant un talaiot central de forma circular, amb una columna interior central i dues alçades. Aquests tipus de construccions foren elements de prestigi per a les comunitats talaiòtiques, i l'ús que se'n feia era sempre comunal, és a dir, tenien una funció social que podia estar lligada a rituals socials i religiosos. Així doncs, no es tracta d'elements purament defensius, com sovint s'havia mantingut.



**Reconstrucció del talaiot central  
(Dibuix: Vicenç Sastre)**

## 4. El control del territori

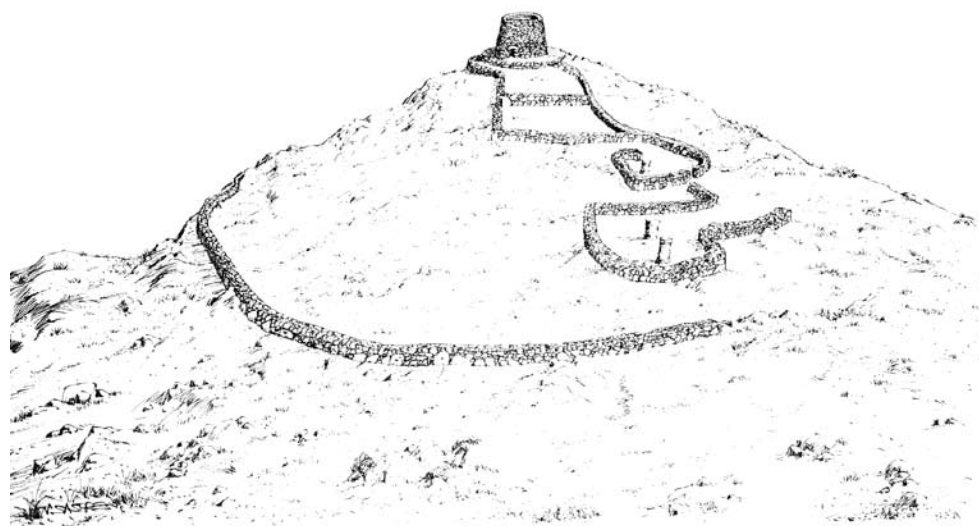
L'augment de població que assolí Mallorca durant el període talaiòtic va fer que el control del territori esdevingués clau, ja que les diferents comunitats necessitaven uns terrenys propis per al pasturatge, l'agricultura, la caça, el proveïment de llenya..., i competien per aquests recursos. Així, les construccions amb caràcter monumental, com les murades i els talaiots, es generalitzaren per fer palesa la pertinença a les diferents comunitats, i també per demostrar el nivell de poder o de prestigi de cada poblat.

Pròxims a aquest jaciment, a les muntanyes dels voltants, s'hi troben altres restes originàries de la mateixa època i que formen part d'una complexa xarxa d'elements constructius amb funcions diverses, depenent tots d'una mateixa comunitat.

En el nostre camí, a prop del coll de sa Barrereta, hi ha restes d'una estructura quadrangular, de pedra en sec, originària de l'època talaiòtica. De moment, no ha estat excavada i, per tant, no es pot interpretar a què correspon exactament. Aquestes parets són més visibles en la distància, a mesura que ascendim el puig, ja que es troben totalment envoltades de vegetació com el càrritx (*Ampelodesmos mauritanica*), la mata (*Pistacia lentiscus*) i el garballó (*Chamaerops humilis*).

Sobre el promontori més proper, el puig Genet, hi ha també dues plataformes esglaonades i un edifici rectangular corresponents a la mateixa època, per la qual cosa hem de pensar que probablement formaven part del mateix conjunt territorial. El poblat principal devia ser a les terres baixes, o bé era un antic

assentament on avui hi ha les cases de s'Alqueria Vella, o bé es tractava del poblat del coll d'en Petro, ubicat a prop de Son Morei, al sud d'aquest puig.



**Reconstrucció  
del talaiot central  
(Dibuix: Vicenç Sastre)**

## 5. De baixada a s'Alqueria Vella



**Forma clara i fosca de l'àguila calçada**  
(Dibuix: Cati Artigues)

Un cop que hem conegut el primer assentament de població que s'ha documentat al Parc natural de la Península de Llevant, podem reprendre el camí de baixada. En aquesta zona, alçant la vista al cel, és habitual observar-hi el vol de l'àguila calçada o l'esparver (*Hieraaetus pennatus*), ja que el Parc natural compta amb una important població reproductora d'aquest bell rapinyaire.

Acabam la ruta a s'Alqueria Vella, entre oliveres i ametlers, al mateix lloc d'on hem sortit. Si la caminada se'ns ha fet curta, podem aprofitar per arribar fins al coll des Verger (a poc més d'un quilòmetre en direcció a les cases des Verger), des d'on podem gaudir d'una panoràmica molt diferent de la que hem tingut oportunitat de



Vistes des del talaiot del puig Figuer sobre la vall de s'Alqueria Vella (Foto: Marc Gil)



veure des del puig Figuer, o bé ens podem dirigir al Campament des Soldats (a menys de dos quilòmetres en direcció al puig de sa Tudossa), on podem conèixer unes altres restes històriques, aquest cop de l'època contemporània, i de gran rellevància en la nostra història més recent.

Les terres del fons de la vall, com és habitual, són les més fèrtils per la major profunditat del sòl i per la proximitat del nivell freàtic. Precisament aquest espai humanitzat, transformat per l'agricultura i la presència de bestiar, és el que té més diversitat d'espècies, tant animals com vegetals. Sobretot els petits ocells, però també insectes, rèptils i petits mamífers, es veuen afavorits per la diversitat d'ambients que conflueixen en aquesta vall: cultius, bardisses, torrents, parets seques, oliverar i presència de fruiters, i fins i tot edificacions.

També és destacable la gran quantitat de plantes ruderals que floreixen als costats del camí durant la primavera; algunes són molt vistoses, com la rosella (*Papaver rhoeas* i *P. dubium*), la carxofera borda (*Cynara cardunculus*) i la margalida o bolic (*Chrysanthemum coronarium*). L'aportació de nutrients gràcies al pasturatge de les ovelles afavoreix la presència d'aquestes plantes.



**Rosella**  
(Foto: Gerard Bravo)



**Margalida**  
(Foto: Gerard Bravo)



  
Cases de  
s'Alqueria  
Vella de Baix



**P**

• Sinia

Plana de Can Ros

Inici/Final itinerari

 Talaiot circular

 Puig Figuer

JACIMENT  
TALAIÒTIC

 Coll de sa Barrereta



Finca Son Morei



0 25 50 75 100 125 m

Alçada (m)

- 150-199
- 200-249
- 250-299